

STEM-delegationen
U 2025:01

Kommentarer till Vetenskapsrådets forskningsöversikt avseende Utbildningsvetenskap

STEM-delegationens uppdrag handlar om att stärka förutsättningarna för fler personer att söka till och fullfölja utbildningar inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Det är mot denna bakgrund delegationen lämnar kommentarer på utkastet till forskningsöversikten för Utbildningsvetenskap för perioden 2027–2030.

Kommentarerna är avgränsade till den utbildningsvetenskapliga forskningsöversikten, eftersom den berör frågor med direkt koppling till delegationens uppdrag. STEM-delegationen vill dock understryka vikten av satsningar på forskning inom naturvetenskap och teknik med betydelse för utvecklingen av attraktiva utbildnings- och forskningsmiljöer. Detta gäller även satsningar på strukturer som möjliggör och stimulerar miljöer för samverkan mellan olika discipliner.

Sammanfattning

STEM-delegationen delar i huvudsak förslagen om långsiktiga forskningsmiljöer, tvärvetenskapliga forskningsprogram, en sammanhållen nationell infrastruktur för skol- och utbildningsdata samt stärkt kommunikation av utbildningsvetenskaplig forskning. Delegationen anser dock att naturvetenskap och teknik bör uppmärksammas tydligare i de föreslagna satsningarna på utbildningsvetenskaplig forskning. Därutöver bör tvärvetenskapliga forskningsmiljöer främjas, förutsättningarna för långsiktig och jämförande forskning om undervisning och lärande inom STEM stärkas samt forskningsresultat göras mer tillgängliga och användbara för lärare. Detta bör avspeglas i forskningsöversikten.

Stärk satsningar på naturvetenskap och teknik (avsnitt 3.2)

STEM-delegationen ser positivt på förslagen om långsiktiga forskningsmiljöer, men efterfrågar en tydligare satsning på utbildningsvetenskaplig forskning inom naturvetenskap och teknik. Dessa områden behöver synliggöras i översiktens rekommendationer, inte minst mot bakgrund STEM-strategins skrivningar om att stärka STEM i hela utbildningssystemet.¹ Fortsatt finansiering för att stärka forskningsmiljöer inom naturvetenskap och teknik är viktig för att säkerställa forskning av hög kvalitet och Sveriges innovationsförmåga.

Främja tvärvetenskaplig forskning (avsnitt 3.4)

STEM-delegationen ställer sig positiv till förslaget om tvärvetenskapliga nationella forskningsprogram, med fokus på samhällsutmaningar. Delegationen vill särskilt betona vikten av att naturvetenskapliga och tekniska perspektiv ges utrymme i sådana satsningar möter och bryts mot samhällsvetenskapliga, humanistiska, konstnärliga och innovationsrelaterade perspektiv. Tvärvetenskaplig forskning är viktig för att möta komplexa samhällsutmaningar och kan bidra till att stärka Sveriges innovations- och konkurrenskraft. Detta kräver strukturer som möjliggör och stimulerar miljöer för samverkan mellan olika discipliner.² Som en del i sådana satsningar bör möjligheten att finansiera tvärvetenskapliga forskarskolor övervägas. Det kan bidra till långsiktiga forskningsmiljöer där naturvetenskaplig och teknisk kunskap förenas med förståelse för människors behov, samhällsutveckling och framtida användning av ny teknik.

Utveckla satsningar på forskningsinfrastruktur (avsnitt 3.5)

STEM-delegationen ställer sig positiv till förslaget om att utveckla en sammanhållen nationell infrastruktur för skol- och utbildningsdata. En sådan infrastruktur kan skapa bättre förutsättningar för långsiktig och jämförande utbildningsforskning. Det kan bland annat möjliggöra studier inom naturvetenskap och teknik som följer och jämför olika undervisningsupplägg över tid för att analysera faktorer som påverkar elevers lärande och

¹ [en-stem-strategi-for-sverige.pdf; Satsning på kompetensutveckling för lärare i naturvetenskap och teknik - Regeringen.se](#)

² [Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta](#), se särskilt avsnitt 10.

kunskapsutveckling. Det skulle också skapa förutsättningar för longitudinella studier som följer elevers kunskaper, intresse, och utbildningsval inom STEM genom hela utbildningssystemet.

Stärka tillgängliggörandet av forskningsresultat för lärare (avsnitt 3.7)

STEM-delegationen ställer sig positiv till förslaget om att stärka kommunikationen av utbildningsvetenskaplig forskning och vill särskilt betona vikten av att forskningsresultat görs tillgängliga och användbara för yrkesverksamma inom skolväsendet. För att utbildningen, i enlighet med skollagen, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behövs strukturer för hur relevant forskning sammanställs, kommuniceras och tillgängliggörs i former som kan stödja lärares undervisning. Det finns också behov av kunskap om vilka strukturer och modeller som skapar reella förutsättningar för lärare att ta del av, värdera och använda relevant forskning i sin undervisning. Detta förutsätter också en tydlig ansvarsfördelning och samverkan mellan lärosäten, skolmyndigheter och skolhuvudmän.